

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Микола ДИВАК

„ 30 ”

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітньо-наукова програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Кафедра фінансів ім. С.І. Юрія

Форма навчання	Семестр	Лекції (год)	Практичні заняття (год)	СРС (год)	Разом (год)	Форма контролю
Денна	2	20	20	110	150	залік

Тернопіль – 2024

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

1. Опис дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів»

Дисципліна – Методи та інструменти модернізації державних фінансів	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Дисципліна за вибором аспіранта
		Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 2	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти (освітньо- кваліфікаційний рівень) – доктор філософії	Лекції: <i>Денна – 20 год.</i> Практичні: <i>Денна – 20 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 110 год.</i>
		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Дисципліна орієнтована на ґрунтовне засвоєння аспірантами основних методів та інструментів модернізації державних фінансів. Курс охоплює характеристику основ модернізації державних фінансів, а також розгляд питань щодо: управління державними фінансами України; оцінки бюджетних видатків, що спрямовуються на розвиток людського потенціалу; забезпечення прозорості державних фінансів; консолідації державних фінансів в умовах фінансової нестабільності.

Метою дисципліни є ґрунтовне засвоєння аспірантами знань щодо теоретичних основ та необхідності модернізації державних фінансів, інструментів її здійснення; набуття навиків щодо аналізу ефективності процесів формування та використання державних фінансових ресурсів, виявлення невирішених проблем та обґрунтування шляхів їх розв'язання; переосмислення наявних та формування нових цілісних знань та професійних практик. Аспіранти мають змогу володіти інформацією щодо сучасного стану, тенденцій розвитку, проблематики та наукової думки у сфері державних фінансів.

Завдання вивчення дисципліни: з'ясувати сутність, необхідність, форми, принципи організації державних фінансів та методи й інструменти їх модернізації; вміти враховувати економічні та етичні аспекти функціонування державного бюджету, методи й інструменти модернізації формування його дохідної і видаткової частин, ефективного використання бюджетних коштів; вміти застосовувати ефективні методи контролю за використанням бюджетних коштів; впроваджувати та використовувати нові технології у процесі пенсійного та інших видів державного соціального страхування; вміти управляти фінансовою діяльністю бюджетних установ, державних підприємств, вишукувати резерви збільшення його доходів та економії видатків; вміти управляти логістичними потоками та процесами у сфері державних фінансів, планувати рух фінансових ресурсів, вишукувати резерви збільшення доходів та економного використання бюджетних коштів; знати специфіку функціонування державного

кредиту та державного боргу України та уміти аналізувати причини та наслідки формування державного кредиту та державного боргу, шукати резерви їхнього скорочення.

3. Програма навчальної дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів»

Змістовий модуль 1. Модернізація системи державних фінансів в умовах формування засад сталого людського розвитку.

План.

Тема 1. Теоретичні основи модернізації державних фінансів.

1. Державні фінанси у фінансовій системі України.
2. Генезис теорії державних фінансів.
3. Трансформація взаємозв'язку державних фінансів і суспільних благ.
4. Стратегічні напрямки модернізації державних фінансів України.

Тема 2. Державні фінанси України у забезпеченні сталого людського розвитку.

План.

1. Трансформація фінансового забезпечення системи охорони здоров'я.
2. Вдосконалення фінансування освіти.
3. Фінансування системи соціального захисту і соціального забезпечення.
4. Фінансове забезпечення охорони навколишнього природного середовища.
5. Специфіка та сучасні пріоритети функціонування державних соціальних фондів України.
6. Особливості фінансування державних і комунальних підприємств.

Тема 3. Забезпечення прозорості державних фінансів.

План.

1. Міжнародні стандарти бюджетно-податкової прозорості.
2. Моніторинг бюджетної прозорості у світі.
3. Бюджетні документи і вимоги до інформації.
4. Формування законодавчої бази бюджетної прозорості в Україні.
5. Стан бюджетної прозорості в Україні.

Змістовий модуль 2. Оптимізація процесу управління державними фінансами України

Тема 4. Розвиток системи управління державними фінансами України.

План.

1. Державні фінанси як об'єкт управління.
2. Проектний підхід в управлінні державними фінансами.
3. Фінансова логістика та інновації в управлінні державними фінансами.
4. Інформаційні технології в управлінні державними фінансами.

Тема 5. Консолідація державних фінансів в умовах фінансової нестабільності.

План.

1. Особливості функціонування державних фінансів в умовах фінансової нестабільності.
2. Бюджетна децентралізація як чинник активізації сталого людського розвитку та зміцнення державних фінансів.

3. Податкова політика як інструмент стимулювання економічного розвитку.

4. Шляхи оптимізації боргової політики держави.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів»

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Модернізація системи державних фінансів в умовах формування засад сталого людського розвитку			
Тема 1. Теоретичні основи модернізації державних фінансів.	4	4	20
Тема 2. Державні фінанси України у забезпеченні сталого людського розвитку.	4	4	20
Тема 3. Забезпечення прозорості державних фінансів.	4	4	20
Змістовий модуль 2. Оптимізація процесу управління державними фінансами України			
Тема 4. Розвиток системи управління державними фінансами України.	4	4	20
Тема 5. Консолідація державних фінансів в умовах фінансової нестабільності.	4	4	30
РАЗОМ:	20	20	110

5. Самостійна робота.

№	Тематика	Денна (год)
1.	Розвиток поглядів на сутність і функції державних фінансів у вітчизняній фінансовій думці.	4
2.	Особливості організації державних фінансів в зарубіжних країнах.	4
3.	Розподіл повноважень між державою та органами місцевого самоврядування та їх фінансове забезпечення.	4
4.	Суспільні послуги на загальнодержавному та місцевому рівні та їх фінансове забезпечення.	4
5.	Стан та перспективи вдосконалення податкової системи України.	4
6.	Напрямки зміцнення дохідної бази державного бюджету України.	4
7.	Стратегія і тактика управління державним боргом.	4
8.	Підвищення ефективності публічних закупівель в Україні.	4
9.	Стан та проблеми обігу ОВДП в Україні.	4
10.	Проблеми підвищення ефективності державного фінансового контролю в Україні.	4
11.	Принципи ефективного та відповідального управління державними фінансами.	5

12.	Шляхи реформування пенсійного забезпечення в Україні.	5
13.	Державні фінанси та їх роль у подоланні бідності населення України.	5
14.	Проблеми ефективного функціонування об'єктів державної власності.	5
15.	Фінансове забезпечення вирішення екологічних проблем в країні.	5
16.	Шляхи покращення фінансового забезпечення соціального захисту населення.	5
17.	Вдосконалення моніторингу та оцінки стану державних фінансів.	5
18.	Досвід реформування державних фінансів в країнах ЄС.	5
19.	Напрямки покращення макроекономічного та бюджетного прогнозування.	5
20.	Вдосконалення середньострокового бюджетного планування на загальнодержавному рівні.	5
21.	Практика управління фінансовими ризиками.	5
22.	Шляхи вдосконалення програмно-цільового методу бюджетування.	5
23.	Міжбюджетні відносини та фінансова децентралізація.	5
24.	Управління державними інвестиціями.	5
25.	Підвищення рівня прозорості та підзвітності в управлінні державними фінансами	5
26.	Інформаційні технології в управлінні державними фінансами	5
Разом		120

6. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання.

У процесі вивчення дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- екзамен.

7. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни розраховується наступним чином:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2
50%	50%
Поточне опитування	Самостійна робота
Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне опитування по темах 1-5 – тах 5 оцінок	Підготовка та презентація дослідження (реферат, есе, презентація) на задану тематику.

На практичному занятті здобувач може набрати максимум 5 балів.

5 балів ставиться за таких умов:

- повний, правильний, послідовний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується прикладами;

- глибоке розуміння та орієнтування у явищах і процесах;

- вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

4 бали ставиться за таких умов:

- правильний, повний виклад змісту матеріалу, але на додаткові контрольні запитання, відсутня повна відповідь.

3 бали ставиться за таких умов:

- загалом виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді наявні помилки;

- відповіді на запитання нечіткі.

2 бали ставиться за таких умов:

- незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічне висловлювання.

1 бал ставиться за таких умов:

- наявні суттєві помилки при відтворенні матеріалу;

- нерозуміння навчального матеріалу і, як наслідок цього, повна відсутність навичок в аналізі явищ і в подальшому виконанні практичних завдань.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів» визначається за шкалою оцінювання:

За шкалою THEU	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1-5
2.	Індивідуальні завдання для самостійного виконання (електронний варіант)	1-5
3.	Презентації та інфографіка по дисципліні	1-5

Літературні джерела

1. António Afonso, José Carlos Coelho. Public finances solvency in the Euro Area. *Economic Analysis and Policy*. Volume 77. 2023. Pages 642-657. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0313592622002351?via%3Dihub>.
2. Delestre Isaac, Miller Helen (2023). *Tax and public finances: the fundamentals*. The Institute for Fiscal Studies. 36 p. https://ifs.org.uk/sites/default/files/2023-08/IFS-Report-R270-Tax-and-public-finances-the-fundamentals_final.pdf.
3. Demianyshyn, V., Shuliuk, B. (2023). Formation and Use of the System of Financial Incentives for the Development of Partnership between the State and Business. *Economic Studies* (Ikonomicheski Izsledvania), 32 (3), pp. 88-103. URL: https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicStudies/2023/2023-3/05_Bohdana-Shuliuk.pdf.
4. Emmerson Carl, Stockton Isabel (2022). *Outlook for the public finances*. The Institute for Fiscal Studies. 39 p. <https://ifs.org.uk/sites/default/files/2022-10/Outlook%20for%20the%20public%20finances.pdf>.
5. Fuhelo P., Zharikova O., Blishchuk K., Baranovska T., Gudzenko N. (2022). Financial support of territorial communities of Ukraine in the context of decentralization. *Independent Journal of Management & Production* (Special Edition ISE, S&P). Vol. 13 No. 3. <http://www.ijmp.jor.br/index.php/ijmp/article/view/1979>.
6. Kotina, H., Stepura, M., & Kondro, P. (2022). How does active digital transformation affect the efficiency of governance and the sustainability of public finance? The ukrainian case. *Baltic Journal of Economic Studies*, 8(1), 75-82. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-1-75-82>.
7. Lobodina Z., Kizyma T., Demianyshyn V., Berezka K., Savchuk S. Participatory budgeting in the context of behavioural finances. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 5 (46). C. 109–125. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3886/3661>.
8. Modern Ukrainian financial science: theoretical paradigm & practical concept of public finance. Monograph / V. Fedosov, A. Krysovaty, V. Oparin, P. Yukhymenko. Draft2Digital Publishing House. Oklahoma City. 2018. 447 p.
9. Myskin, Y., & Vilchynskyi, O. (2023). Analysis of the stage of formation of the state financial policy of intensification of investment activity in Ukraine. *Economics & Education*, 8(1), 45-51. <https://doi.org/10.30525/2500-946X/2023-1-6>.
10. Ostrovska Halyna, Demianyshyn Vasyl, Maliuta Liudmyla, Sherstiuk Roman, Kuz Tetiana. Conception of an effective budget process and ways of improvement regional budget policy. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, Vol. 12, 07-Special Issue, 2020, pp.1686-1690.
11. Radchenko, O. (2023). State management and financial support of innovations: the example of Ukraine. *Public Policy and Accounting*, (1(7), 22–40. [https://doi.org/10.26642/ppa-2023-1\(7\)-22-40](https://doi.org/10.26642/ppa-2023-1(7)-22-40).
12. Slobodyanik Y., Zdyrko N., Kuzyk N., Sysiuk S., Benko I. (2022). Audit of public finances: methodological issues and the case of Ukraine. *Independent Journal of Management & Production* (Special Edition ISE, S&P). Vol. 13. No. 3. <https://doi.org/10.14807/ijmp.v13i3.1900>.
13. Tremblay J.-F. (Ed.). (2023). *The Forum of Federations Handbook of Fiscal Federalism*. Palgrave Macmillan Cham. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-97258-5>.
14. Бак Н. Роль фінансової влади у розбудові повоєнної України. *Світ фінансів*. 2023. № 1 (74). С. 48-56. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1585>.
15. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
16. Возняк Г., Жеребило І. Імперативи впливу публічних фінансів на розвиток соціальної сфери: теоретико- методологічні аспекти дослідження. *Світ фінансів*. 2023. № 2 (75). С. 80-94. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1609>.
17. Дем'янишин В. Г., Костецький В. В., Дем'янишин В. В. Модернізація бухгалтерського обліку фінансових ресурсів у державному секторі в умовах реформування системи управління публічними фінансами та зміцнення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. *Світ фінансів*. 2022. № 4 (73). С. 22-44. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1556>.

18. Дем'янишин В. Г., Костецький В. В., Дем'янишин В. В. Удосконалення управління фінансовими ресурсами у державному секторі в контексті зміцнення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. *Інноваційна економіка*. 2022. № 4. С. 91-103. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/980>.
19. Дем'янишин В. Г., Лободіна З. М., Горин В. П., Дем'янишин В. В. Методологічні підходи до дослідження державних фінансових ресурсів та фінансової безпеки суб'єктів господарювання в умовах реформування управління публічними фінансами. *Світ фінансів*. 2023. № 1 (74). С. 29-45.
20. Дем'янишин В. Г., Лободіна З. М., Костецький В. В., Дем'янишин В. В. Напрями розвитку інформаційних технологій в управлінні публічними фінансами, державними фінансовими ресурсами та фінансовою безпекою суб'єктів господарювання державного сектору. *Інноваційна економіка*. 2023. № 1. С. 58-70. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/1015>.
21. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-vr>.
22. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р. № 586-XIV (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
23. Крисоватий А. Воєнні реалії фіскального простору публічних фінансів України. *Світ фінансів*. 2023. № 1 (74). С. 8-30. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1583>.
24. Лободіна З. М., Дем'янишин В. Г., Кізіма Т. О., Березька К. М., Кізіма А. Я. Функціонування бюджетів участі: сучасний стан, тенденції модернізації та моделювання в умовах реформування публічних фінансів. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4. С. 8-27. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1415>.
25. Луніна І. О. Потенціал публічних фінансів для забезпечення видатків воєнного періоду та поствоєнного відновлення України. *Фінанси України*. 2022. № 8. С. 7–26. <https://doi.org/10.33763/finukr2022.08.007>.
26. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування» від 24.01.2012 р. № 44 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>.
27. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
28. Положення про Міністерство фінансів України : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-p>.
29. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» від 28 лютого 2002 р. № 228 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-p>.
30. Шулюк Б. С., Дем'янишин В. Г. Особливості використання боргових фінансових інструментів державноприватного партнерства у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 10. С. 19-23. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-item/339>.